

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Kész évre 10 11 — kr.
Félévre 5 " — " —
Negyedévre 2 " — " —
Egy órára 1 " — " —
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Amennyiben a hirdetés a 10. sorozatig tart, az első sorozat díja 5 kr. Nagyobb terjedelmű hirdetés esetén a díj a sorozatok számától függően változik. A hirdetésnek fel kell tüntetnie a dátumot és a címet. A hirdetésnek külön bejegyzést kell tartalmaznia.

Közös kormány, magyar érdek.

Debreczen, május 17.

I. Az osztrák-magyar politikai csoda a múlt hét közepe óta a magyar székes fővárosban üledett meg. Ugy hívják, hogy delegáció. Az ideán különös sorja van. Eddig csak 6 rajta és te tén, jobban mondva semmittevésén és nembánomságán bámult a világ. — most pedig 6 rajta magán vett erőt a bámulás, tovább azonban — igaz — most sem megy, pedig ugyancsak volna, vagy legalább lehetne rá oka.

Ime az egyik tény, mely bámulatba ejtette még a legkonokabb delegátusokat is, az a bizonyos 30 milliónyi póthitel, amelyre nézve példátlan öszinteséggel bevallja a hadügyminiszter, hogy legnagyobb részét előleges felhatalmazás nélkül máris elköltöttek hercegovinai erődítésekre, tengeri hajók építésére, mely utóbbi cél különben még sok-sok milliót készül felemészteni a már elköltötteken kívül is. Ilyen még nem történt alkotmányos államban, mióta a nem abszolút kormányformát e világ ismeri. Minden költségvetésében a művelt államoknak, tehát a miénkben is benne van, hogy annak czumei és tételei között még csak az átruházás sincs megengedve, nem hogy azoknak túllépését nyugodtan nézhetné bármely állam

törvényhozása. A magyar nemzetnek II. András király aranybullája 1222-ben a fegyveres ellenállási jogot biztosította még az uralkodóval szemben is az ehhez hasonló eseteknél s az 1848-iki törvényhozás egyenesen ezen, a szögai maghunyászkodás korában 1687-ben elődei által a nemzet kezéből kiadott jog modern alakban való visszaállítására gondolt, mikor megalkotta a törvényt a miniszterek felelősségéről. — Ezen törvény szomorú alkalmazásának még soha gyászosabb esete nem vált a magyar törvényhozás köteletségévé, mint most a közös hadügyminiszter ellen a delegáció kezében. Az első hirt már megpendítette ebben az irányban szombaton Apponyi Albert gróf: csak legalább 6 és társai kitartának mellette mindvégig, ha már a többségtől nem is várható. Ennek a hallatlan merényletnek a nemzet, illetve az országgyűlés budgetjoga ellen legkisebb megtartása a vad alá helyezés.

De lássuk, vajjon mire kellett és kell még mindig ez a hallatlan összeg?!

A külügyminiszter azt mondta, hogy a hajókon kívül (a melyekről később szólnunk) a Balkán félszigeten mindig fenyegető mozgalmak teszik kötelessé-günnké a határ erősítését. S ugyanez mikor ezek a dolgok folynak, jön a hír Romániából, hogy a román kormány

egy tizenöt esztendő magyar törvény határozott tilalma ellenére az erdélyi román iskolákat évek hosszú sora óta 525000 franknyi összeggel segíti évenként, a melynek létezéséről már Kálnoky idején tudott a közös kormány s mégis csak a múlt hónapban szólalt fel ellene Vlascics a nagyszabeni metropolitánál, a külügyminiszter azonban még ma sem a román kormánytól, — s mikor ilyen szemmel látható és kézzel fogható veszedelmek fenyegetik hazánkat Románia felől: nem az erdélyi szorosok megerősítésére kell a 30 millió, ott nyitott kaput hagy a közös kormány ellen-ségünk számára, hanem Bosznia és Herzegovinát védi az albán, szerb és montenegrói lázadástól. — sőt még ezt is olyan ügyetlenül, hogy midőn ezeknek a mozgalmaknak intéző drótját tartó kezét csak a vak nem látja (gyengébbek kedvéért emlíjük csak fel mi is a 30000 fegyvert, melyet Nikita a múlt hetekben a czártól kapott) a külügyminiszter neveltséges pózba vágja magát és hirdeti, hogy Oroszországgal való viszonyunknak barátságos volta különösen a múlt, de a jelen évben is sokat javult.

Azt hisszük, nem is kellene bővebben illusztrálnunk a helyzetet, hogy kétségtelemné válják milyen óriási mértékben megfelelnek a közös kormány in-

SIR UTÁNAM . . .

— A «Debreczen» eredeti tárcaja. —

Irta: **Marton Manó.**

Vén Salamon, ide nézz a

Szemem bogarába.

Sohse busulj, tulipántos

Kedvem került mára

Ami bor van a pinczédben

Itord mind ide sorba

Itát a cigány? Hé, ezimbalmos,

Hol jársz a pokolba?

Megálkozom a hímj húr van

Vén szerszámod hátán,

Minek busulsz, mért nem örülsz?

A jó kedvem láttán,

Ne törődj az én könnyemmel,

Huzd: két csikó bánja;

Sir utánam a főbíró

Kökényszemű lányka . . .

Fényes pályafutás.

— A «Debreczen» eredeti tárcaja. —

Irta: **Vértessy Arnold.**

Aki ismerte Kanizsay Tivadart, mindenki elcsodálkozott ennek a fiatal embernek példátlan gyors előmenetelén. Sohasem hittük volna, hogy ez az egyszerű, mondhatnám, buta fiú, oly kiváló tudományokkal dicsekedhetik, melyek őt magasán fölibe emelik vele versenytűtő társainak.

A belügyminiszterumban kezdte, hová mint tiszteletbeli segédfoglalmazót valahogy bedugta a rokonság. — Az ilyen tiszteletbeli hivatal, a melylyel semmi fizetés sem jár, nem lehet megtagadni egy jó családból való úri fiutól, kinek egy miniszter is van a rokonság között.

De az osztálytanácsos, ki mellé beosztották, s a kitől hallottam én is a Kanizsay Tivadar fenyves pályafutásának azt a hü és valóságos történetét, csakhamar belátta, hogy ilyen ostoba fiatalember még nem került a keze alá. Nem lehetett ezt semmire használni. Nem tudta ez a legegyszerűbb aktát sem elvégezni. Még amit elejébe adtak leszámolás végett, azt is elrontotta.

Az osztálytanácsos kétségbeesett. El nem küldhették, mert hiszen mit mond az előkelő rokonság? Ő excellenciáját, a minisztert sem lehet megbántani.

Egy darabig csak türe, türe az osztálytanácsos, de végre szörnyen megunt a vesződséget s elhatározta, hogy valamiképp tisztességes módon eltávolítja maga mellől. Azt látta, hogy el nem megy; hogy szabaduljon hát meg tőle?

Sokáig törte rajta a fejét az osztálytanácsos ur, míg kieszelte, hogy ez lesz a legjobb. Egy főispánnak éppen titkár kellett.

— Nem volna kedve, édes öcém? — szólította meg Kanizsajt az osztálytanácsos.

Hogyan lett volna rá kedve? Valóságos segédfoglalmazói rang és fizetés, miniszteri

foglalmazói címmel és jellel. Nagy avancement. Mások ott kinlódnak már három-négy éve mint tiszteletbeli segédfoglalmazók, őt meg ily hamar szárnyaira emeli a jószerencse.

Az osztálytanácsos erősen protezálta. Hivatkozott az illető referens előtt a miniszter rokonságára is. Nem az ő miniszterök ugyan, de az mindegy. Ő excellenciájának jól fog esni ez a figyelem. A főispán maga is közbenjárt, hogy ezt a fiatal embert megkapja, aki úgy látszik, valami kiváló tehetség.

Megkapta. Az osztálytanácsos megkönynyebbülve sohajtott föl: No, hal' Istennek, leráztuk a nyakunkról. Vesződjek vele a főispán, ha neki tetszik, vagy csináljanak vele akármit, ami osztálytanácsosunk sem bánja, csak hogy ő megszabadult ettől a különöztől.

A főispán eleinte csodálkozott: mi a ménkü, micsoda embert küldtek ide neki? Hiszen ez azt sem tudja, hogy bü-e vagy bá. Egy darabig azzal vigasztalta magát, hogy talán csak járatlan ez a fiatal ember a vármegyei dolgokban, majd később belekul. De mennél inkább napvilágra kerültek a titkár ur ismeretlen szellemi tehetségei, annál jobban elsőnyedte a főispán.

Ilyen embert ide küldeni az ő nyakára; No ez disznóság. Szerette volna megmondani egyenesen a miniszternek:

— Kegyelmes uram, ez gyalázatos protekció.

tézkedései és jövőre kiható tervei, a magyar érdekeknek, elég volna ha rámutatunk arra az egy tényre, hogy éppen a Banátban és Erdélyben legnagyobb a nép nyomor, s azon az erődítési munkálatokkal is segíteni lehetne, — ha előttünk nem volna a külügyminiszter beszéde, melyben a hajókra teendő kiadásokat igazolni próbálja. — De erről legközelebb.

A megszavazott 30-millió póthitel.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága minden nagyobb emóció nélkül megszavazta a hadügyminiszter által követelt harmincz millió póthitelt. Hogy miért és minek alapján, azt a profanum vulgus sohasem fogja megtudni.

A közös kormány nevében Kállay Béni, a közös pénzügyminiszter vállalta magára, hogy a 30 millió póthitel szükségességét a delegatus urakkal megértesse. Elég könnyű volt a földadata, mert a hadügyminiszter egyszerűen kijelentette, hogy ennek a harmincz milliónak a legnagyobb részét már tényleg ki is adta. Hir szerint meg is mondotta, hogy ennyit meg ennyit adott ki lőporra, ennyit meg ennyit fegyverekre, ennyit meg ennyit lovakra.

Kállay ur ehhez aztán, amint a titoktartási fogadalmat tett delegatusokból ki lehetett a titkot préselni, illusztrációkkal szolgált és megmagyarázta, hogy mire kellett ez a sok lőpor, fegyver, ló. Azzal ijeszítette a tisztelt delegatus urakat, hogy a görög-török háboru keletkezése előtt olyan bizonytalan volt a helyzet, hogy attól kellett tartani, hogy az osztrák magyar monarchiának minden percében közbe kell lépnie. Ez az utólagos mumus szörnyen imponált a kormányparti delegatus uraknak. Ugy megjedtek tőle, hogy egyesek közülök még köszönetet is szavaztak a közös miniszter uraknak, hogy annyira körültekintők s óvatosak voltak.

Kállay ur az ő szenzációs leleplezéseiben még tovább is ment. Azt is elárulta, hogy úgy az osztrák, mint a magyar kormány előző esen tájékoztatva voltak azokról a kiadá-

De ne szólj szám, nem faj fejem. Miért nyuljon ő a darázs-fészekbe? Ki tudja, nincs-e a miniszternek magának is része ebben a dologban? Azt mondják, ez a fiatal ember egyik minisztertársának rokona. Hát persze az ily embert előre kell tolni.

— Hát mit bánom én, tegyék, ahova akarják, mormogta a haragos főispán, csak tőlem vigyék el.

A főispánok azonban nem szoktak fejökkel nekimeenni a falnak, hanem szépen, óvatosan csinálják, amit csinálnak.

Nem rohanta meg a miniszteriamot, hogy tegyék el innen ezt az embert. Mem akart magának haragosokat szerezni, látta, hogy pártfogói vannak a miniszteriumban az urfának, kimélni akarta azokat. Mindig jó, ha az embernek jóbarátai vannak a hatalom polca körül.

Nem panaszkodott a titkárára, sőt dicsérte minden alkalommal. Kitűnő fiatal ember nagytehetségű, páratlan szorgalmu, csak az a kár hogy mindig betegeskedik szegény.

— Betegeskedik? sajnálkoztak rajta a miniszteriumban.

— Nem neki való ez a vidék — magyarázta a főispán — mocsaras, hidegtelese. Mi benszülöttek kibírjuk, hozzá vagyunk szokva, de más vidékbelinek gyilkos klíma. Valami hegyes, erdős vármegyébe kellene áttenni azt a fiatal embert.

— No, van éppen olyan vármegyénk is, szólt az államtitkár. Az ugyan sokkal kisebb vármegye és rangban alább áll. Nem is szeret senki oda menni, mert a főispán nagyon zsörtölődő ember.

— Ej, ej, az baj, vélte a derék főispán,

sokról, a melyekhez a magyar kormány nevében Bánffy meg is adta a hozzájárulását. Ezt Bánffy el is ismerte, a mire azután a kormányparti delegatus urak természetesen elhallgattak és minden tiltakozás nélkül megszavazták a 30 millió póthitelt.

Csak Horánszkynek és Bolgárnak voltak aggályai. Horánszky bár elismerte a közös miniszterek által kifejtett okok diskret természetét, mégis kíváncsi volt megtudni, hogy miért áll azokkal a kormány csak most elő es miért nem tette azt már a mult delegációban, amikor a görög-török háborunak már régen vége volt és a kiadások már szintén régen megtörténtek.

Erre a kérdésre adások maradtak a válaszszzal.

A delegáció, Bolgár és Horánszky kivételével megszavazta a 30 milliót; hogy azonban még is legyen valami látszatja annak, hogy a dolgot még is csak feszegették egy kicsit, Hegedüs Sándor egy olyan határozati javaslatot formulázott, mely szerint a közös kormány maga is belátja, hogy a póthitel nem egészen parlamentáris formák között kerte.

Ezt is elfogadták, mint ahogy a magyar delegációban mindent elfogadnak.

De hát nem jól van ez így...

A parlamentárismusban a képviselőház költségszavazási jogának kijátszása ez, mely nem menthető elmult rémlátásokkal, Meddig grasszal még a militarizmus önkényes az alkotmányon, vagy a mi alkotmányo életünk csak fakció?

A képviselőház ülése.

Tegnap 10 órakor a t. Ház folyosói még kongtak az ürességtől, alig egy-két honatya sétált benne föl s alá, az ülésteremben pedig egy lelket sem lehetett látni.

Végre úgy feltizenegy felé összekerült vagy 40-50 honatya s így Borzeviczy megnyithatta az ülést.

Különbben a Ház a hitelszövetkezetekről szóló javaslat részletes tárgyalásába is belekezdett, de nagyon mérsékelt tempóban haladt, mert csak a 8. §-ig jutottak el.

Az ülés elején Erdély Sándor igazság-

a ki attól félt, hogy a titkára nem akar majd abba a kis tót vármegyébe, ahhoz a zsörtölődő medvéhez menni. De talán lehetne egy kissé segíteni, hogy degodálásnak ne latszaszék. Egy kis avancement. Vagy egy kis előléptetés.

Az államtitkár ur fejét csóválta:

— Nagyon korán volna. Egyébként ha egy kitűnő fiatal ember, mint meg látjuk.

Ő excelenziája, a miniszteriamot, kegyes mosolylyal mondta rá:

— No, majd meglátjuk.

Bizonyos, hogy azt a szegény fiatal embert nem hagyhatják ott martalékul a pusztító malarának, áthelyezik hát a felvidékre s eddigi kitűnő szolgálatainak jutalmául s hogy megédesítsék neki kissé az életet amellet a medve mellett, kinevezik valóságos miniszteri fogalmazóvá.

Alig töltött ott azonban egy-két hetet, már keserves levél érkezett a miniszteriumhoz az öreg, zsembés főispántól. Egy cseppet sem válogatta a kifejezéseket. Vigyék a nyakáról azt a fajankót, kit oda küldtek, azt a tudatlan, léha, üres frátert. Hát mit gondol a nagy méltóságú miniszterium, hogy az ő vármegyéje a hülyék intézete?

— Már igazán türehetetlen, mit ez a vén ember művel, boszankodik a miniszter. Senki-vel sem tud összeférni.

Ő excelenziája nagyon szigoru dorgáló választ intéz a zsembes öreg urhoz. Az államtitkár azt véli, hogy le kellene már az öreget köszöntetni, nem kellene tovább túrni a kötekedést. De a miniszter nem akarja, nagy

ügy miniszter próbálta meggyöngíteni azokat a kifogásokat, melyeket az általános vita során az ellenzék szónokai, különösen Apponyi és Polónyi emeltek a javaslat ellen.

A miniszter sokat beszélt, de keveset mondott, azonfölül, hogy a javaslatnak bármely irányban való módosítását megevev visszautasította, csupán a 30. §-t, mely arról intézkedik, hogy az igazgatósági tagok közül csak egyharmadrészenek kell szövetkezeti tagnak lenni, tekintette nyílt kérdésnek.

— A kinek kételyei vannak, fojtsa el s szavazza meg a javaslatot, jelentette ki a miniszter az ellenzék zajos derűtsége közben.

Nagy derűtséget keltett, mikor a miniszter halk hangon azt találta mondani, hogy a Polónyi eszejárásával fogja kimutatni a javaslat helyes voltát s Polónyi visszavágta:

— De ez nem fog sikerülni!

Tiltakozott a miniszter az ellen is, mint-

ha a mostani kormány az állam hatalmával

visszaélne, de ez ellenmondásokat idézett elő

az ellenzéken.

Tizenkettő felé járt az idő, mikor a mi-

niszter — akit saját hívei sem hallgattak már

— befejezte beszédét és szavazásra kerülhe-

tett a sor.

A javaslatot Polónyi, Madarász József, a

szászok és a néppárt kivételével általánosság-

ban elfogadták.

Rövid szünet után hozzáfogtak a részle-

tes tárgyaláshoz, mely nagyobb hullámverések

nélkül folyt egészen az ülés végeig. Élénkebb

vita volt a 2. §-nál, melyet Polónyi módos-

sításával fogadtak el. A többi §-nál a stília-

sak kivételével az összes módosításokat el-

utasította a miniszter és a többség.

A 8. §-nál az elnök félbeszakította a

vitát s a mikor a napirendet akarta megál-

lapítani, Apponyi azt indítványozta, hogy a

Ház ma, tekintettel a delegáció négyes al-

bizottságainak üléssére, ne tartson ülést.

Bánffy, hogy ne lattassék nehézségeket

csinálni akarni, ehhez hozzájárult s a legkö-

zelebbi ülés szerdán lesz.

Ármós Bálint végrendelete.

— 75.800 korona közcélokra. —

Nehai Á r m ó s Bálint végrendeletét kihirdette a kir. járásbírótság a kedvezményes r o k o n o k és Dr. M e d v e Kálmán

érdemeket szerzett a multban, várják meg, míg magától leköszön.

A fiatal embert azonban nem hagyhatni ott. Már a harmadik levelet küldi a türelmetlen vén főispán; vigyék onnan azt az embert.

A miniszter hát visszahívja Kanizsyy Tivadart s minthogy más főispáni titkárság nincs üresedésben, beosztják ismét a miniszteriumba Varga osztálytanácsos mellé, a hol azelőtt volt.

— Kedves hirt adhatok nagyságodnak tudtára, értesítette az államtitkár szóval is a meglepett osztálytanácsost; ő excelenziája visszarendelte Kanizsyyt. Nagyságodhoz lesz beosztva ismét.

Varga osztálytanácsos azt hitte, hogy mindjárt megüti a guta s még örvendeznie is kellett. No ez nagyon derék, ennek igazán örülök.

— Gondoltam — nyájaskodott az államtitkár. Ritkaság ilyen kiváló fiatal ember, akit nemcsak nagyságod, hanem a volt főispánja is a legmelegebben ajánlott. Én nem tudom, hogy az a másik, az a zsembes vén medve miért nem birt vele összeférni.

— Én sem, igazán én sem tudom, erősítette Varga osztálytanácsos, mialatt titkon majd megpukkadt mérgében.

Na, szép dolog. Azt a ezimeres ökröt megint odateszik melléje s neki még csak mutatni sem szabad, hogy milyen dühös. — Kifakadni sem szabad, mert nem kompromittálhatja magát, hiszen mindig dicsérte, magasztalta ezt a Kanizsyyt. Ő nevelte ilyen nagygyá, ilyen jeles emberré: hát most boldoguljon vele.

végrendeleti végrehajtó előtt. A jó szívé. puritán jellemű derék öreg ur önmaga által mintegy 70000 frtra becsült vagyon felől rende kezdett, 1899 augusztus 24-én Simonffy Imre polgármester, Komlóssy Arthur főjegyző, ifj. Csóka Sámuel és Hamar László tanúk által aláírott testamentumában.

Izazi, mélyen érző emberbarát s városáért, szülőföldjéért lelkesedni tudó potgár, egyházat s ennek veteményes kertjeit, az iskolákat hűséggel szerető protestáns keresztény nemes lelkületére fennkölt gondolkodására vet fényt ez a testamentom.

Végrendelete bevezetésében néhány bölcs életpelvel fűszerezve röviden elmondja, mily nehéz küzdelmek és nélkülözések közt küzdötté végig ifjúságát s a legnagyobb halálával emlékezik meg az iskolákról, amelyeknek köszönhető saját szorgalma és tanulmányai mellett miadatt, amivel birt. Hálás akar tehát lenni egyháza iskolái iránt és a szegény tanulókat nehéz sorsán is könnyíteni kíván midőn végrendeletet tesz.

I. Eöbbs is néh. édes testvére Ármós Sándor volt asszonyvásári lelkész három gyermekének hagyományoz különféle részvényeket és fejenként 2000 korona készpénzt, valamint reájok testálja összes ingóságait a Medve Kálmán és Karap Mór által szabadon választható két olajfestésű képen és a könyvtáran kívül.

II. Mostoha testvére gyermekei 15000 koronát kapnak.

III. A közszépek s intézetek következő alapítványokat és adományokat öröklik:

»Ármós Bálint családi alapítvány« címén huszezer korona tőke kezelését bizza a debreczeni kollégiumra, hogy annak kamatai mindenkor egy Ármós családbeli ifju tanítástása és neveltetése költségeire fordittassanak. Négyezer koronás alapítványt pedig azért tesz, hogy ezen családi alapítványon lévő ifjura felügyelő gondnok megfelelő tiszteletdíjban részesülhessen.

IV. »Ármós Bálint kisebb családi alapítvány« címén négyezer koronát kezeljen a bagaméri ev. ref. egyház; kamatai az Ármós családból származó vagyontalan vagy árva elemi iskolai tanulók segélyezésére tankönyvekkel, esetleg ruhával ellátására fordittatván.

V. A debreczeni zenedében már kö-

rában tett 100 frtos alapítványát 200 koronával kihíviti.

VI. A bagaméri ev. ref. egyháznak két ezer koronát rendelt, elemi iskolába járó vagyontalan és árva gyermekek segélyezésére.

VII. Bagamér község kezelése alá bocsát ezer koronát, hogy ezen alapítvány kamataiból népkönyvtár állitassék és gyarapitassék.

VIII. A debreczeni kollégiumban két kétezer koronás alapítványt tesz a filozófiai fakultás, (melyre már előbb is adott ezer forintot) a tapintézet javára és egy ösztöndíj alapul, mely utóbbiban első sorban bagaméri származású ifjak részesitendők.

IX. Huszezer koronát hagyományoz a debreczeni kollégiumra azon rendeltetéssel, hogy száz évig kamatoztassék s akkor az ekként gyűlt tőke 1/10-ed része az esetleges kamat veszteségek pótlására, 1/10-ed része szegény tanulók segélyezésére, 8/10-ed része pedig egyéb főiskolai célokra használtassék fel.

A végrendelet eme pontját bővebben indokolja a kegyes alapító. Mint a gazdasági tanács tagja, sokat gondolkozott a felett, mi módon állhatna ki a kollégium a versenyt és birkózhatna meg a növekedő igényekkel? Ha száz év óta több olyan alapítványa lett volna a kollégiumnak, amelyet csak hosszas tökesítés után használhatna fel: kevesebb gondot okozna a növekedő szükségletek kiegészítése. Lelkében megvan győződve, hogy bármily különöznek tűnjék fel némelyek előtt ezen alapítványról való intézkedése, ha csak negyed századonként egy-egy követője támad: a kollégium jövődjé fejlődése biztosítva van.

X. A debreczeni hitanhallgatók és joghallgatók segélyegyletének külön külön 200 koronát rendel. Továbbá méltányolni kívánván a főiskolai nemes tanuló ifjuságnak azt a hazafias buzgalmát, amelylyel márczius 15-en az ezen naphoz fűződő nagy emlékek és a C s o k ó n a i ü n n e p é l y e k n a magyar irodalom e jeles alakja iránt való kegyeletet ébren tartja — hagyományoz a magyar irodalmi önképző társulatnak ezer, a főiskolai kántusnak szintén ezer koronát alapi ványként jutalmakra és pályadíjakra.

Összes ruháit a tanítóképezde szegénysorsu tanulóinak testálja.

XI. A máramaros-szigeti jogakadémiában kétezer koronás alapítványt tesz, melynek kamatait ref. vallásu szegény hallgatók kapják, de az ösztöndíj kiadható nem magyar ajku, mindazonáltal a magyar irodalomban jártas és a magyar állameszmét tisztelő joghallgatónak is. Ha valamikor megszűnnék a jogakadémia, az alapítvány az ottani gimnáziumra száll.

XII., Ugyancsak a szigeti lyezeum örökli a könyvtárát, melynek elszállítására s tovább gyarapítására kétezer koronát rendel.

XIII. A debreczeni ev. ref. ispotályi pénz tárnak 500, a ref. árvatanulók pénztárának szintén 500 koronát, — az utczai ref. elemi iskolákba járó ref. vallásu szegény tanulóknak könyvekkel ellátására négyezer koronát hagyományoz.

XIV. A Debreczenben felállitandó hajléktalanok menházára ötezer koronát bocsát a város rendelkezése alá azon kéressel, hogy azt mindaddig kezelje és kamatoztassa, amíg vagy a társadalom vagy maga a város felállithatja ezt a szükséges emberbaráti intézményt.

XV. A Csokonai kör házalapja ezer koronát örököl.

XVI. A végrendelet ezen szakaszában ama társadalmi és emberbaráti intézményekre gondolt, amelyeknek életében is támogatja volt. »Halálommal se veszítsenek — ugymond — ezek a jóékonny célok.«

Az ev. ref. országos közalapnak ötszáz, a debreczeni nőegyletnek és a r. kath. szegényháznak kétszáz-kétszáz, az ág. ev. fiúegyletnek, az izr. nőegyletnek és a vörös kereszt egylet helybeli fiókjának száz-száz koronát.

Miután még házmasteréről és ápolójáról, valamint a végrendeleti végrehajtóról is illendően megemlékezett: azon kívánságát fejezte ki, hogy az ingatlanokat a város polgármesterével egyetértve tegye pénzbe a végrendeleti végrehajtó s a mi a fentebb elsorolt hagyományok és alapítványok kifizetése után esetleg fennmaradna, azon összeg egészen a Debreczenben felállitandó mentő egyesület javára fordittassék, a mire nézve óhajja, hogy e kezdeményezést mások is kövessék.

A derék emberbarát e végrendeletben buszonhét különböző célra hagyományozott kisebb nagyobb összegeket, együttvéve hetvenötezer nyolczszáz koronát. Idgyen emléke aldott!

A háboru.

Az amerikaiaknak manilai diadala után nagyon is kesik a további győzelem. A szünetet inkább a spanyolok sikerei töltik ki. Ma már kétségtelen, hogy Havannánál az amerikai hajók vereséget szenvedtek és bár ez az ütközet nem valami nagyobbszabású volt, az ameriaknak partraszállását mégis lehetlenné tette. A spanyol hajók a venezuelai öbölben szénnel látják el magukat, a mi Key-Westben érthető aggodalmat okoz. Kubában a helyzet a spanyolok javára fordult és a mi Weller tábornok alatt 3 esztendő alatt nem birt elérni, elérhetik most egy nagyobb csata megnyerésével. A felkelők, ha amerikai hő szövetségeseik vitázásában csatlódnának, allghanem ismét meghódolnának a spanyol hatalomnak.

A Filippi-szigeteken a régi állapotban van minden. Az amerikaiak fenyegetődznek, a bombázást mégsem merik megkezdeni, abból az egyszerű okból, mert kevés a katonájuk a kik a kapitulációt kiaknazhatnák.

Részletes tudósításunk a következő:

Madrid május 16. Nagy feltűnést kelt a félhivatalos »Correspondencia« egyik közleménye, a mely azt mondja, hogy a kubai helyzet jelenleg örvendetes kilátásokkal kecsegtet, a melyeket nem titkolhatunk el. — Számos felkelő meghódolását várják. A felkelők leg-lökölőbb vezéreinek tett lépések sikerrel biztatnak,

Megköszöni az államtitkár szives gondoskodását, hogy ezt a derék fiatalembert ismét ő hozzá méltóztatott adni, de magában már terveket forral, hogy lehetne tőle végkép megszabadulni.

Eppen akkor volt alakulóban egy új, nagy vállalat, melynek élén egy volt államtitkár állt. Mesés dolgokat beszéltek, hogy milyen fizetések lesznek ott. Két tisztviselő innen a miniszteriumból is odamegy.

Ha én az ön helyén volnék, ha még fiatalember volnék, én is odamennék, — biztatta Varga osztálytanácsos Kanizsay Tivadart. Az ön tehetségével rövid idő alatt 10—12,000 frtos állásba juthat, míg itt megpenészedik az ember. S ugyan kérem, micsoda fizetése van öreg korára is?

A 10,000 frt furta a Kanizsay Tivadar fejét. Persze, persze, hogyha az ember jól megmondja a dolgot, ezek a fizetések itt a miniszteriumban igazán oly csekélyek. Nem csoda, ha az ember kénytelen másfelé keresni a szerencsét.

— Mit mondotok hozzá? — kérdezi a bizalmasabb tisztviselőtársait.

Meg a nem bizalmi sakat is:

— Mit tetszik hozzá mondani?

Hire fut az egész miniszteriumban s eljut egészen az államtitkárig, sőt ő ekzellenciájáig, a miniszterig is. No már azt még sem kell engedni, hogy a legkitünőbb fiatal erőt is elveszítsék.

Az államtitkár hivatja Kanizsay Tivadart s a lelkére beszél:

— Kár lenne azt a szép jövőt, mely önre vár, föladni. Biztosíthatom ő ekzellenciája nevében, hogy mi méltányolni tudjuk a kiváló

képességeket. Ön rövid idő alatt, igen rövid idő alatt megkapja titkari kinevezését. Gondolja meg jól a dolgot.

Ezzel az atyai tanáccsal bocsátja el ő méltósága a fiatalembert. S a fiatalember követi a jó tanácsot, — megmarad.

Varga osztálytanácsos hiába dul-ful s hiába támad rá dühösen:

— Hat van magának egy csöpp esze?

Attól fogva vége közük a jó viszonyoknak. Az osztálytanácsos folyvást győtri, bosszantja, üldözi alárendeltjét. Semmi sem jó neki, a mit Kanizsay csinál. — Bezzeg nem dicseri most már, hanem piszkolja: ilyen tudatlan, olyan tudatlan, hasznavehetetlen, tehetőségtelen.

— Igazán csodálatos, hogy mire viszi az irigység még az ilyen tisztességes embert is, mint ez a Varga — esóválja a fejét az államtitkár. — Most, hogy látja annak a fiatalembernek az előmenetelet, — eltagadna tőle minden tehetséget. Most már áskálódik ellene.

De mind hiába. Nem lehet evvel megtevészeni sem az államtitkárt, sem ő ekzellenciáját, a minisztert. Azok igazságot szolgáltatnak s a legelső üresedés alkalmával megkapja Kanizsay Tivadar titkárrá kinevezését.

— Mire 30 éves lesz, bizonyos, hogy osztálytanácsos, olyan tekintélye van már itt a miniszteriumban — fejezte be elbeszélését Varga osztálytanácsos egészen elkeseredve. — A fejünk tetejére nőtt s most már nem szabadulunk meg tőle soha, hacsak valamelyik miniszter egyszer nyugalomba nem küldi, mint miniszteri tanácsost. Előbb nem.

Washington máj 16. Eddig 125 000 behívott és 65 000 önkéntes katonát soroztak be. A sorozás e hét végén valószínűleg befejezést nyer. A Manilába szánt dandár parancsnoka Otis tabornok lesz. Ez a dandár, mely a »City et Peking« szállítóhajón fog utrakelni 14 rendes gyalogezred zászlóaljából és a kaliforniai önkéntesezredből áll. Otis tábornok parancsot kapott, hogy szálljon meg a szárazföldön egy, Dewey tengernagy által kijelölendő pontot és alljon Dewey tengernagy-rendelkezésére mindaddig, amíg Merritt tábornok veszi át a parancsnokságot a Filippi szigeteken. Sampson tengernagy hajórája tegnap érintette Cap-Haitient, kísérletben volt a »Porter« torpedonaszád és egy másik hajó, a mely elelni szert vitt. Az azonban bizonytalan, hogy a hajóhad a cap-verdi-i hajóhad elé delre, vagy pedig előbb Key-Westbe megy-e.

Köln, május 17. A »Köln. Ztg.« jelentése szerint a kiel-i amerikai konzul április 24. felzárkóztatott a schleswigi kerületi elnökkel, hogy tekintettel a spanyol-amerikai háborúra, akadályozza meg a Spanyolország által rendelt torpedók elküldését, amelyek egy ottani csegetnek vannak. Minthogy a nyomban megérkezett spanyol kormány részére rendelt torpedók vannak, a porosz kormány megtiltotta az illető csegetnek a torpedók elküldését, amíg ki nem mutatják, hogy nem a hegedű hatalmak valamelyikének részére vannak rendelve és gondoskodott a tilalom szigorú megtartásáról.

Madrid, május 17. Blanco tábornagy táviratát megerősíti, hogy tegnap a »Conte de Venadito« csirkáóhajó és a »Nuora Espana« agyunaszád megütözték az amerikai hajóval. Az amerikai hajók kénytelenek voltak visszavonulni. A távirat ezzel végződik: Elertem a kitűzött célt, hogy minél több ellenséges hajót gyűjtsék ide. Tegnap reggel meg csak három hajó volt itt most már tizenegy van.

Havanna, május 17. Azoknak az amerikai hajóknak egyike, amelyeket tegnap a »Conte de Vena idó« és a »Nouva Espana« megtámadtak, eleje ment más amerikai hajóknak, amelyek az amerikaiak partraszállási kísérletét támogatja. E kísérletek eddig eredménytelenek maradtak. A havannai öblön kívül rövid időre tizenegy amerikai hajó jelent meg de nagy távolságban, a kikötő ütegének lötévolán kívül maradtak.

Madrid máj. 16. A lapok jelentése szerint a minisztertanács a londoni spanyol nagy követőt kapott terjedelmes távirat alapján, amely Chamberlain beszédére vonatkozik, behatóan foglalkozott a beszéd által előidézett nemzetközi helyzettel. Camara tengernagyot, a tartalék-hajóraj-parancsnokot Madridba rendelték, hogy résztvegyen azon a tanácskozáson, melyen a hajóraj hadműveletét megálapítják.

New-York máj. 16. Havannai távirat szerint a spanyol haderők Eneruci Jadai közelében La Tosa mellett (Sadta Clara tartomány) egy csapat felkelővel összetűztek. A felkelők, akik jól megerősített állásban voltak élénken kezdtek tüzezni a spanyolokra. Ezek azonban, miután a segély csapatok megérkeztek, visszavertek a felkelőket, akik közül 17 halott maradt a csataterén. A felkelők táborában a spanyolok nagy mennyiségű lőszert találtak.

New York máj 15. Az amerikai sajtó tetszéssel adózik Chamberlain beszédének és szívesen üdvözlöi a későbbi megegyezés és az angol-amerikai szövetség szándékát.

A New York Times azt mondja A beszéd a mostani nemzedekre nézve igen nagy jelentőségű. Anglia és Amerika egyesült erői az európai nagyhatalmaknak Anglia ellen irányuló minden kombinációjával szemben elriasztólag fognak hatni. A lap úgy véli, hogy Németországnak, bármilyenek legyenek is Oroszország és Franciaország tervei, faji érdekéből Angliához és Amerikához kell csatlakoznia.

Irodalom és művészet.

Egy híres művész halála.

New-York, május 17 Reményi Ede ma meghalt.

A »Debreczen« mai eredeti távirata ily szűk szavakban tudatja a híres hegedű művész halálát.

Mi, akik ismerjük az ő érdemét, nem mondhatjuk csak, hogy meghalt, tehát nyugodjék békében; hanem mondunk legalább mulja felelővitésevel annyit, hogy ki volt, mi volt, mivel írta be magát különösen hazánk érdemkoszoruzottjai sorába.

Reményi Ede 1829-ben született Egerben. Öröklött hajlamát a zenéhez nem hagyta a dilettantizmus korlátai közt, hanem Bécsben Böhm tanár iskolájában a hegedű játszásban művészi magasságra fejtette ki, úgy hogy a 40-es évek utolsó felében már itthon — Pesten — nagy sikerral hangversenyezett.

A 48-as nagy idő őt sem hagyta érintetlenül, boovéd, Görgey segédtszije s mint ilyen is, tabori hegedűművésze lett. Ily minőségben agnművészi zene lelkesítő befolyásától bővülte el azt a kört, melynek tagjai a magyar fegyvereknek annyi dicsőséget szereztek. A monda Rakóczy mellé is helyez egy hegedű művészt — Csika Pannát. Ugy látszik, a hegedű nálunk a katona élet szükséglete. Ha Reményi mást nem tett volna a honvéd eleiben, mint amit hegedűje varázsával tehetett — akkor is nagy érdeme lehet előttünk. De többet is tett... hiszen menekülése kellett.

A menekülés azonban reá nem volt olyan terhes, mint többi honfitársainkra. A művész a világon mindenütt otthon találhatja magát. Párisban, Londonban ünnepelték s úgy szólván tőle ismertek és szerették meg az idegenben a magyar zenét s rászólgalt arra, hogy a világ közt szívetlenek tárgya Viktória angol királyné udv. virtuó a czimmet tüntesse ki.

De hat lekében is feltámadt a honvágy, mely egyetlen hosszabb időre külföldre került magyart sem hagy nyugton — hazajött 1860-ban anmesztat nyerve s Budapestten telepedve meg: innen intézte ama művészi kirándulások, amelyekben nemcsak a magyar zenészek szerzett rajongó tisztelőket, hanem számos hazai közművelődési ezéla pénzt gyűjtött, különösen az általa kezdeményezett »Petőfi-szobor« alapra nem kevesebb, mint 67,000 forintot hegedült össze.

A magyar műzene kifejtése körül elévülhellen érdemei vannak.

1870-ben Orozy Bódog intendánsága idejében a nemzeti színház első magán hegedűse és versenymestere lett, de csak rövid időre, mert már egy év múlva ismét körutra indult, aztán Fay Gizellával kötött házasság megtörténtével Párisba költözött s innen folytatta művészi kirándulásait, amelyek családjá Párisban visszahagyva Amerikába és az egész ismeretlen és alig ismeretes világra kiterjedt. A 90-es évek elején hazatért Magyarországra, hogy hallassa az ország minden részében még egyszer bővös-bajos játékát, aztán vissza ismét Párisba, onnan Észak-Amerikába, hogy ne lassa többé hazáját s ne hallja őt többé hazája.

Reményi Ede nemcsak játékával szerzett babérokot, hanem mint zenemű-író maradandó becsű művekkel érdemesítette magát, tette emlékezetessé nevét. Még mint író is kitűnő volt s megerdemli, hogy jeleseink sorában foglaljon helyet.

—a—r.

Táviratok.

Szociálista fészkelődések.

Budapest, máj 15. (A Debr. ered. táv.) Bokaj községbeli (Torontál m.) szociálisták megbosszulandó május elsején összehívott népgyűlés szétverését, elhatározták volt, hogy 15-én éjjel a község házára vörös zászlót fognak kitűzni: és a tíz főnyi csendőrséget lemé-

szárolják. Véres tervök valahogy kitudódott és Deljmanus alispán rögtön egy század katonaságot rsendelt a községbe s maga is odauazott a vizsgálat megkezdésére. Csöndben megtartott vizsgálat kiderítette, hogy a szociáldemokrata párt egyik vezetője, Pfeifer Sándor izgatta a népet, melynek komposzával állandó levelezésben állt.

György király utja.

Athen, máj 17. (A »Debr.« ered. táv.) György görög király ez idei európai utazását június közepén kezdi meg. Előbb Franciaországba megy, aztán Dániába s egész aug. végéig vagy szeptember közepéig Görögországon kívül fog tartózkodni. Ugyanczen idő alatt Olga királynő Maria főherceegnővel hosszabban fog Oroszországban időzni.

Az urakházának ülése.

Budapest máj. 17. A »Debr.« er táv. Az urakháza megszavazta a napirenden levő törvényjavaslatokat, megadta az alkotmányos hozzájárulást az inségesek támogatására vonatkozó császári rendelethez és Dumba indítványára elfogadta a képviselőház határozatát, mely felhívja a kormányt, hogy további hiteket is vegyen igénybe azok támogatására, kik még inséget szenvedtek. — A delegációba Zuleskif helyére Ljulomiskit választották meg.

A szerb liberálisok.

Belgrád, május 16. (A »Debr.« ered. táv.) A liberális párt közlönye a »Srb-ka Zasztava« Orosz ország ellen irányuló cikket közzét, mely annál nagyobb feltűnést kegett, mivel a liberális párt tulnyomó része oroszbarát elemeiből áll, s eddig az Oroszország iránti háseges ragaszkodást tekintette programja legfőbb pontjának. — Az említett cikket panaszkodk amiatt, hogy Oroszország a Balkánon csakis a saját és a Bolgárok érdekeit nézi, ellenben Szerbiát egészen elbanyagolja.

Sorsolás.

Budapestj, máj. 17. A »Debr.« ered. táv. Az 1880 evi 3 százalékos földhitelintézetű sorsjegyek huzása, A főnyeremény 45000 ft. a 2121 sorozat 21 sz. a második nyeremény 20000 ft az 1571 sorokat 79 sz sorsjegyre esett, 1000 100 frtot nyertek az 1165 sor 70 a. és 1742 sor 51 a. sorsjegyek,

NAPI HIREK.

Kik mernek Konstantinápolyba?

A konstantinápolyi kirándulás vezetősége immár nyitvánosságra bocsátja a konstantinápolyi kirándulásban résztvevők névsorát. — Részt vesznek:

1. Márk Endre ügyvéd, egyleti elnök.
2. Magos György ügyvéd, egylet aleln.
3. Krasznay Ferencz, városi tv. tükár.
4. Péter Gábor városi tv. jegyző.
5. B. Szilágyi Imre városi tv. gazda.
6. Torday Gábor ügyvéd zászlótartó.
7. Mácsai Sándor zenetanár, karnagy.
8. Ádám János hivatalnok,
9. Bódogh Gyula iparos,
10. Györy Mihály iparos,
11. Károlyi Ferencz hivatalnok,
12. Szabó József iparos,
12. Szilágyi János kereskedő,
14. Varga Imre hivatalnok,
15. Békely Lajos ref. lelkész,
16. Patay György hivatalnok,
17. Szaitz Sándor városi tv.,
18. Surina Sándor iparos,
19. Tikos József könyvelő;
20. Tikos Mária, (nővére)
21. Boross Lajos városi tisztviselő,
22. Debreczeni Lajos iparos,
23. Donogán István kereskedő,
24. Nagy András kántor,
25. Engeszer József kereskedő,
26. Govrik Miklós kereskedő,
27. Csiffer Nándor könyvezető,
28. M. Pap Ernő ref. theologus,
29. Pápay János római kath. tanár,
30. Szabó Antal ref. főiskolai szenior,
31. Tóth Imre hivatalnok,
32. Tóth József hivatalnok;

33. Zong János ref. tanító, működő tagok.
 34. Ujlaki Antal hírlapíró,
 35. Tóth Sándor kereskedő,
 36. Dr. Kocsár Gábor ügyvéd,
 37. Boldizsár Kálmán városi tv.
 38. Horváth János építész,
 39. Horváth Jánosné,
 40. Tóth Béla gyógyszerész,
 41. Dr. Bruckner Ernő orvos,
 42. Bruckner Ernőné,
 43. Orosz Sándor megyei tv.,
 44. Dr. Nagy Lajos ügyvéd,
 45. Dr. Tüdős János ügyvéd,
 46. Örvényi Ottó gyógyszerész,
 47. Széki Miklós gyógyszerész,
 48. Hamernyik Sándor kath. lelkész,
 49. Pap Lajos megyei hivatainak,
 50. Barta Mihály nagy iparos,
 51. Barta Mihályné,
 52. Darvas Béla földbirtokos,
 53. Kóm ves Venczel földbirtokos,
 54. Szabó Zsigmond kereskedő,
 55. Porczán Lajos nagy iparos partoló tagok.

* **A böszörményi népgyűlés.** Vasárnap, május 22-ikén H.-Böszörményben népgyűlés lesz az önálló vánterület és magyar bank érdekében. Május hó elsejére volt eredetileg tervezve az országgyűlési függetlenségi párt által a népgyűlés, melyet azon an a végtelen bölcsességű előrelátás betiltott. A népgyűlésre vonatkozólag kormánypárti körök előszeretettel híresztelgetik, hogy elmarad. Erre vonatkozólag megbízható forrásból vettük amahírt, hogy a népgyűlés engedélyezve van és meg is lesz tartva.

* **Népgyűlés Rimaszombaton.** Rimaszombat polgársága tegnap d. e. nagy népgyűlést rendezett az önálló vánterület és az önálló nemzeti bank érdekében. A népgyűlésen megjelent Kossuth Ferencz is és vele a következő országgyűlési képviselők: Hentaller Lajos, Leszkay Gyula, Kubik Béla, Papp Elek, Jeszenszky Ferencz, Tóth János Sturmán György, Fái István, Boda Vilmos és Putnoki Moricz. A megjelent képviselőket a legnagyobb lelkesedés közt fogadták mindenütt a hol csak megjelentek s a népgyűlésen tartott beszédeiket lelkesen megénezték. Maga a népgyűlés, mely különben egyike volt óriási arányainál fogva a legnagyobb meetingeknek, a legnagyobb rendben folyt le. Kossuth Ferencz és a vele érkezett képviselőket szombat d. u. már Feleden óriási közönség várta a pályaudvaron. Komjáthy István ref. lelkész szép beszédben fogadta a vendégeket, fehérbe öltözött leánykák pedig virágokokat nyújtottak át Kossuth Ferencznek és társainak.

Vasárnap reggel pedig 100 kocsi, elől lovas bandériummal indult meg a menet Feledről Rimaszombatba. A szomszédos községek lakossága folyton csatlakozott a menethez úgy, hogy nemsokára beláthatatlan kocsisor kísérte Kossuthot s társait.

A menet ezután Simonyi községbe ért, melynek határára óriási diadalkapu fogadta a vendégeket.

Innen Feleden át Palfalvára vonult a menet, hol szintén diadalkapu várta a vendégeket. Fehérbe öltözött lányok virágokkal hintették a vendégek kocsijait. A község legszebb lánya díkczió kíséretében gyönyörű bokrétát adott Kossuthnak.

Jánosi községben fogadták a képviselőket diadalkapu alatt.

Tizenegy óra volt már, mikor a menet megérkezett Rimaszombatra.

Maga a népgyűlés a fő-téren folyt le, a hol már ekkor mintegy 15-16 ezer ember tolongott.

Elnök bemutatván a megjelent képviselőket felkérte Kossuth Ferencz beszédje magatartására.

Kossuth gyakori helyeslések és tetszésnyilvánítások közt tartott beszédében hangsúlyozta, hogy a függetlenségi párt az önálló rendelkezési jogért küzd, de a jelen kérdés nem pártkérdés, hanem a megélhetés kérdése. Majd számokkal s statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a közös vánterületből mily óriási kára van Magyarországnak. Ezután az önálló

nemzeti bank ismertetésére, majd ec eteli a kisgazda és iparososztály mostani szomorú helyzetét s oda konkludál, hogy Magyarországnak, ha csak teljesen nem akar koldusbotra jutni, fel kell állítani az önálló vánterületet s a nemzeti bankot.

Kossuth beszédét nagy lelkesedéssel fogadta a tömeg.

* **Az új színpadi függöny.** A színház számára tudvalevőleg új függönyt festetett a város után a régi már nagyon kopott volt. Helvig A-t bizta meg a kiküldött bizottság az új függöny festésével s annak árát hétszáz forintba állapította meg. Az új függöny teljesen hasonmása a réginek és igen jó benyomást tesz. A függönyt, mely immár elkészült, már megsejlelték R o n c s i k Lajos tanácsos és B o c z k ó Sámuel főkapitány és azt elfogadhatónak találták. Míg hatra van A c z é l Géza főmérnök véleménye tekintetbe véve aránylag olcsó voltát, a függöny igen csinosnak mutatkozik.

* **Nagy idők tanuja.** A nagy idők nagyjai közül megint kidőlt egy. A lejobbak, legkiválóbbak egyike, Fornszek Sándor. Vegig küzdötte a dicsőséges napokat és végigjarta a szenvedések Golgotháját, míg tegnap éjjel honfiszive megszünt dobogni. Fornszek Sándor 1818-ban született. A katonai pályára szánta magát s Görgeivel és Kazinczy Lajossal együtt szolgált a gárdánál. Az 1848-as eseményekkor a császári huszároknál szolgált mint főhadnagy Magyar erzelmeiről volt híres már akkor is. Eszéken 1848 év telén épp magyarsága miatt összeszólkoszott a horvát tisztekkel. Nemsokára ezután egész ezredével a magyar zászló alá esküdt. Nagy-Sarlónal a leghevesebb tűzvonalban küzdött. Nyolcz sebet kapott a mikor leszédült a lovaról. Az ütközet után szedték fel a többi sebeültékkel együtt. Nagy Sándor hadtestben (az első hadtestben) szolgált s őrnagyi rangot nyert. A fegyvertétel alkalmával segédsztyével Szapary Geza gróffal menekülhetett volna, mert utlelők volt, ő azonban nem akart Nagy Sándor nélkül emenekülni s miután a tábornok marasztalta, nem is ment. Az osztrkok 16 évi börtönrre ítélték, amelyből nyolczat kitöltött 1872—1896 ig függetlenségi programmal a Szigetvári kerületet képviselte. Azóta visszavonultan élt. Hosszas szenvedé-eitől tegnap éjjel váltotta meg a balai Kaposvárót.

* **Gladstone haldoklik.** Minden pillanat meghozhatja a nagy államférfi halálát. A Gladstone-család egyik tagjának leveléből közli a Westminster Gazette a következőket:

Gladstone többé nem hagyja el szobáját és tizenégy nap óta nem ment le a család többi tagjaihoz. Azt hitték, hogy a melegebb időjárás, mely ketté varázolja az egész világot, még fel fogja deríteni a nagy beteget, hogy örömet fog találni a tavaszban, de Gladstone elbucszott már minden földi dologtól, teljesen átadta magát a halál gondolatának. A test, a lélek semmiféle táplálékot nem kíván, csak nyugalmat, békét. Lehunyt szemmel ül helyén és igen sokat alszik. Habár testi ereje nem hagyta el, keptelen egy két szóval többet meghallgatni, sőt még ezis nagyon megerőtelt. Gladstone a család tagjain kívül esa nehany ismerőst látta még, de nem beszélt velük, hanem csak némán elbucszott fölük.

* **A pesti ev. ref. egyház keletkezése.** Jambor Lajos, békési ev. ref. tanító a Protestáns egyházi és iskolai lapban Karaes Terezhátrahagyott kéziratából érdekes adatokat közöl a pesti ev. ref. egyház alakulásáról. A közleményből kiemeljük a következőket: A XVIII. század utolsó negyedében Pesten még nem volt helvét hitvallásu egyházközösség. Az idegen kormányoknak érdekeiben állott a papaellenesekre szigorú korlatok közé szorítani. II. József trónraléptekor vallástürelmi rendeletét tudatta a megyékkel; ezt a nagy reformot a rabok érezték először, mert a pestmegyei alispán Takács Ádám rákospalotai lelkész berendelte a protestáns rabok imádkozására. A türelmi parancs következménye az

lett, hogy a helvét hitv. Pesten is igyekeztek egyházat alakítani s 1796-ban már lelkészük is volt: Bathory Gábor. Az egyház megalapítása körül Teleky gf., Vay Miklós báró, Ráday Pál gr. Péchy Imre nádor, Szilassy József hétszemes yes táblai bíró, továbbá a Szemerék, Patayak, Keracs Ferencz, Beleznay gr. buzgókedtak. Kezdetben csak imaterme volt az egyháznak a mai Arany János utcában, később a város azt a telket adta, hol most a helv. hitvallásuak temploma áll, melynek építést 1816-ban kezdték el. Ugyanezen évben József nádor helv. hitvallásu női, Anhalt Berburgi Herminat vette nőül; ennek kedvéért előkelő urak Cleyma Károly bécsi predikátort Pestre hívtak. — A nádor nem érte meg a templom elkészültét, csak miot halottat szalhitottak a templom sírboltjába.

* **Himen.** P o l g a r Géza folyó hó 27-en vezeti oltárhoz bájos menyasszonyát K a r d o s Laura kisasszonyt, özv. K a t z Samuelné kedves és művelt leányát.

* **A betegségélyzőpénztárak.** Daniel Ernő kereskedelemügyi miniszter a fővárosi betegítő pénztárakna az utóbbi időben előfordult szabálytalanságok miatt a betegsegítő pénztárak hatályosabb ellenőrzést batarozta el. A miniszterium kebelében, mint a •Kel. Ért.• jelenti, külön osztály létesítették, a melynek vezetője egyuttal a betegpénztárak kormánybiztosa is lenne és ezen minőségében azok működését ellenőrizné. Addig is, míg ez osztály létesül, az iparhatósági biztsokot utasította, hogy a pénztárakra felügyelve, időről-időre jelentést terjesszenek be, míg a nagyobb pénztárak a miniszterium kiküldött jeit által fognak ellenőriztetni.

* **Adakozások a keleti útra.** A városi dalárda Kossantinapolyi útja immár hevégzett lény s nagyon természetes, hogy a közönség körében is rendkívül nagy ez érdeklődés ezen ut iránt. Ez az érdeklődés szép tettekben is megnyilvánul, a mennyiben az ut költségeihez már eddig is többen hozzájárultak u. m. Simonffy Imre kir. tan. polgármester 50 kor. Nemes Kálmán 100 korona, Dobieczyk Sándor 20 korona, Zádor Lajos 30 korona, Tóth Béla 30 korona, Sesztina Lajos 20 korona, Horváth János 12 korona, egy magát megnevezni nem akaró 10 korona, egy másik magát megnevezni nem akaró 10 korona. Mily adományokert ezuton is fogadjak az illetők egylettünk köszönetét. — Elnök-ég.

* **Országos földmives-kongresszus.** A szociáldemokrata párt pünkösdkor Budapesten országos földmives-kongresszust fog rendezni. E kongresszuson akarják megvitatni az aratási ügyeket az új munkatörvény értelmeben.

* **Az ág hitv. ev. egyház mult vasárnap tartott közgyűlést.** Z i m m e r m a n Gyula all. főreáliskolai tanárt iskolaszéki elnökke választották meg.

* **Az Aron és Antal-féle telkek.** Az Aron és Antal féle házas telkeknek a város részére leendő megvétele a 66/2700—1898 és 96/4034—1898. bkgy. sz. a. kelt határozattal kimondatvan, az ezen ingatlan vagyonok megszerzése felett a törvény által rendelkezésbeni szavazásnak harmadizbeni megjelése a f. ev máj. 25-en megtartandó rendes közgyűlésre tüzetik ki.

* **A Kossuth szobor pénze.** A Kossuth szoborra gyűlt összeget tudvalevőleg a főváros ávette s a hazai takarékpénztárban helyezte el. A takarékpénztár ma értesítette a tanácsot, hogy mérceius 31-én a Kossuth-szobor alapja 363861 frt 02 krajczár volt.

A purgatorium.

A mi állami, számi iker rendszerünk poklot teremtett a mi Kánaán országunkból.

Mi már nem vesszük ördögöt a falra; magunk járunk lólabon, csörtetjük a lánczot és hordjuk hátunkon a finánczot.

Ah! mily idegrázó zajt üt a sok láncz csörtelés! . . . a kataszteri mérték egyre fesszül a szegények földjén. Diopterrel vizirozza az adóképességét; felhanyja a keresetet és felszántja a türelmet, hogy a szocializmus magva biztosabban keljen ki.

Szélteben az országnak vető mag bi-
ányában szelet vetnek; nem sokára vihart
aratunk... mindenre el lehetünk készülni.
Mivé tették a szegény hazát a pokolra va-
lók!...

Talán még sem sülyedtünk annyira, hogy
a Gohenna tűzön kell elvesznünk... cziká-
zik még valamerre egy reménysugár és mesze-
sze áll tőlünk a »nagy halál«?

Nem, nem, az nem lehet, hogy minket
ki ne hallgasson az Ég!... a mi delegatiónk
biztosít — Még egy ideig ki kell állanunk a
purgatoriumi tűzszórást, aztán újra élünk, ol-
csón vigadunk, mint száz év előtt, hogy a
csontvelő aran szerezük be az ökröt.

Nagy átalakulásnak nézünk elébe, or-
szágunk egy valóságos purgatorium színhe-
lyévé vált; teli van a levegő Zacherlinnel...
egy kissé még prüszkölünk, de aztán pipálva
szép csendben elregélhetünk.

Serényen foly a munka, csak türelem,
még van póthitel és ez mindent kvittel.

Mindenekelőtt desinficiáljuk a társadal-
mat a szocialis metelytől. Nyakra-főre zsub-
boljuk vagy status népkonvhára itéljük az
izgatókat és golyó szóróval permetezzük a
zsandár-filokszereket.

Hat egy-két paraszttal több vagy keve-
sebb ily szükkörű intelligens országban fel-
sem tűnik. Még viszont a hivatalos osztályok-
nál az egyszeri vétség, még nem nagy bűn;
hiszen tévedni emberi dolog. — Kegyelem a
sikkasztónak! mint az apagyilkosnak, mert
k e v e s e n vagyunk... ritka a becsü-
let... csak nem hihatunk újra cseheket,
kik a klarinetet oly könnyen a tollal meg-
cserélik?

A lopás végre csak birtok csere, a mi-
ből a finansznak ugyan nincsen haszná, de
élenkíti a forgalmat, kivéve ha aképtomaniás
ur Amerika felé veszi az útját. Nem esoda,
ha a nagy vitágrész úgy felgazdagodik.

A szegény emberen hamar elverik a
port, nem hiába p ó r n a k hijják. Ráfog-
ják, hogy közrend és esendhaborító, ha han-
gosan kér kenyeret. Hat a tehetős mit művel,
ha a zsiros állásra p. képviselősegre kacsin-
gözik?!

Bizony jól előre kirákkoltatja a száza-
dot, pedig csak egy ember van kérdésben, ki
meglesik földesur, vagy magas állami polcz-
rol ereszkedik hazánk szöbeli harcsojai
közé.

A fürdő szezon is megkezdődik; lesz
móduknban resti és lelki fogyatkozásainkat
helyre pótolni. Hol van az az idő, midőn jó
Parádra jártak paradézni? Most a szagáert
kerülük; csak i b l a n y kell és Merkurnak
hódolunk, hogy lábunk gyorsuljon.

Ebben a kenyertelen világban aligha nem
sokan itthon cseppenek és isszák majd az
üsvány vizeket és t é n t á b a n mosa-
kodnak.

Epen idejében jött a »Kossuth keserű
viz«... mily könnyű lesz gyomrunkat ha-
sonzsenyileg Zimandy által felkavart epéinktől
purifikálni.

Zimandyt csak egyre mossuk, de ő maga
nem mosakodik, türi a fekete szennyet. —
Talán csak nem volt megbízatasa, hogy a
Kossuth kultusz aól kirántsa a pidesztalt?
Miért is nem bántják, miért nem bántják?

Egyre csak Kossuth, hát Tisza Kálmán,
Bánffy br. már semmi? No de jobb erről
hallgatni és az elnök elleni erő-zakot meg nem
kísérteni!...

Zimandynek 68.000 frt értékű bora volt
már egy csomóban, nem esoda hogy oly
nagy a batorsága. Ugy látszik vizre nem igen
szomjuhozhat; pedig megérdemelné, hogy a
miniszter elnök legalább is tiz üveg Kossuth
keserű vizet kanalanként meg itatna vele,
és Vaszary eltilaná az oltári szentségöl. —
Az Istentől elrugaskodott ördögnek hogyan
is állhat a f e h é r o s t y a a kezé-
ben?!

E bor inséges világ az oka, hogy any-
nyira tuljozanodtunk, hogy még az improvi-
zált provizoriumot is elfogadtuk. Hát ha a
rossz viz mellett még hamisított borral élünk,
hol keressük az igazságot?... Fiat iustitia
si perit vinum?!

Igen, a jó bor hiánya szüli a sok vizes
eszméket. Viz; viz! hangzik mindenfelé. Sok
baj is van a tengeren: Fiume habléánya hű-
ten lett, a dalmát bor hiába édesgetett.

Bizony vízzel főzünk és vízzel ábrándo-
zunk! Ez még is csak disznóság... bár az
volna, erre van az országnak szüksége...
sajna, hogy még m a l a c z állományunk
sírásen! Minek is nevezzük az ilyen vakme-
rő-éget.

Egyre esik és még is viz kell?! Vizve-
zeték a városnak; vizözön a Hortobágnak.
De még tengerre is készülünk, hogy vissza-
adjuk a kölcsönt a sok pénteki halász-
léért.

És ha nincsen eső mivel táplálkozzék a
szomjas föld? A folyó vizet egyenesen a ten-
gerbe kergetjük és nem látjuk át tévedé-
sünket.

Az »alsó Nyir vidék vízleesapoló társu-
lat« (németül: Wasserabschlag-Verein in
der unteren Nieren gegend) itt tartja éven-
ként száraz üléseit és nem látják át meddő
buzgóságuk reakcióját!...

A lápok, a nádasok, árterek nem csak
lehűtötték a léget, de mértföldreke elszivárgott
a vizük. A mezők nem szenvedtek asztmá-
ban, aszkóiban; maga a talaj sem szorult
mest-rsleges javításra, mert a felgyült viz
lassu patakent hordta az uj elemeket ta-
vaszszal a földekre.

És mit nyertünk az ármentesi-éssel? —
Azt, hogy egyes vidékeket egyszerre tönkre
tesz, ha a töltés átszakad. Nem töltés, de a
kötés vezetne a legbiztosabb célhoz, —
mert a viznek a mélység a legbiztosabb ágya.

A víz a leghatalmasabb elem, A tenger-
rek szabályozzák a föld egyenletes mozgását,
maga a Tarem-ó sem parancsol többé nekik,
a mint a teremtés első napján szabad utat
engedett számukra.

Ember reszkess, ha a víz újra megbosz-
szolja magát és Noé barkedára szorulsz...

Tiszta vizet tölteni, az csak volna mód-
dunkban, de tiszta bort, az már veszett ne-
néz dolog. Alexander Bernát hiába fáradozt:
a hol nincs ott ne keress.

Idestova lesz ismét bő szüretünk, kell
hogy a borhamisítókat üldözzük. Nehéz őket
felfedezni, mert ok is mint a pénzhamisítók
a földszíne alatt kavarnak. Ezekre nem szabja
a kormány a 15 évi állami fogságot, hanem
csak amolyan lágyosó rende etekkel ijjeszt-
geti őket... csak nem bolond, hogy maga
alatt vágja el a fát és tiltsa be a Kanaáni
csoda produkcióját, midőn ugyszólván a sem-
miből pénz teremt.

Hát mic-oda törvény, mely azt mondja,
a főparagrafusában, hogy: a hamisítást je-
löljék a méregkeverék a vignettán!!... Tal-
án szabad tréfából lopni, gyilkolni vagy adót
nem fizetni! Ne tréfáljunk, m r majd komoly
vége lesz a sok játéknak! Tiszta bort tölt-
setek!

Ördög és pokol! miuek is fusserálok a
más mesterségébe! — Torday Gábor és Ne-
mes Kálmán (melyik köztük a Castor vagy
Polux nem tudom) fungál jelenleg a megalak-
ult polgari borbírálo bizottság elen,

Szigoru és ös-zetartó a ket barát; de
még értik is a törvény paragrafusait. A leg-
közösebb ügyben mily szerenc-es választás!
Tud a debreczeni polgár választani, csak ne
kös-étek meg a kezét, sem be a száját, —
ha inni akar. Ne mondja azt többé senki,
hogy felreösmerjük nagyjainkat, ha krajezar
nekül megesset a választáuk. Valjon mit
mond ezekhez P. P. Laci?!

Koresmárosok, most re zkessetek! nem
koresmárosokkal lesz dolgotok! Megesökken a
keresetetek, ha ok adják be ellenetek a kere-
setet. Nem baptisták... nem vízzel keresz-
telnek, még a kalendáriumból is kitorlik a
Vizkeresztet.

Jól vigyá-atok hát, hiába szórtátok a
százásokat a congresszuson... nem a pur-
gatóriumba, de egyenesen a pokolba kerülök,
ha...

Gondy Károly.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonátözsde

május. 16.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u n a	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	76	—00—00	81	00.00—00.00
»	77	—00—00	81	00.00—00.00
»	78	—00—00	82	—
Tiszavidéki ó	79	—00—00	—	—
»	76	5.05 13.10	80	00.—00.00
»	77	15.20 15.30	81	00.00—00.00
Pestvidéki ó	78	15.35—15.45	82	00.00—00.00
»	79	15.50 15.55	—	—
»	79	15.— 15.05	80	—
Fehérmegyei ó	76	15.15—15.21	81	—
»	78	15.30 15.40	82	00.00—00.00
»	79	15.45—15.50	—	—
Bácskai ó	76	15.10—15.55	80	00.—
»	77	15.25—15.15	81	00.00—
»	78	15.40—15.50	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—	—	—
»	78	—	80	—
»	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű uj	70—72	10.50 10.40
» másodrendű uj	—	9.20 10.25
Árpa takarmánynak »	60—62	6.75 7.—
» égetni való »	62—64	7.00 7.50
» serfözdei »	64—66	8.— 9.50
Zab — — — uj	39—41	7.70 8.—
Tengeri bánsági — uj	—	6.20 6.50
» más nemű »	—	6.10 6.15
Repcze bánsági	—	12.50 13.25

Sortésvásár.

május. 16.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulyban 57—58 krajczárig, közép (pkint 240—260 — kilogramm sulyban) 57—58 krajczár Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) 57—58 krajc ár.

Sertéslétszám: 1898. évi május. 14-én napján volt készlet 41762 darab, 1898 május hónap 15-én felhajtattott 806 drb, 1898 május hónap 15-én napján elszállított 473 darab 1898 május hó 16-ik napjára maradt készletben. 42.095 darab. — A hizott sertés üzlet-irányzata változatlan.

Állatforgalmunk Ausztriával. Értesü-
lésünk szerint az osztrák belügyminiszter má-
jus 14-től kezdődőleg a Pestvármegye väci
alsó és felső járásai ellen ragadós tüdőlobb
miatt, továbbá a Szaboles vármegye és Sopron
város ellen sertésvész miatt fenntartott állat
beviteli tilalmat megszüntette, azonban a Nagy-
küküllő Nyitra, Somogy varmegyék és Debre-
czen, Kecskemét, és Panc-ova városok terüle-
teről származó sertéseknek Ausztriába való
bevitelét megtiltotta. — Ragadós száj- és kö-
römfajás miatt az osztrák kormány Magyaror-
szág ellen semmiféle állatforgalmi korlátozást
sem tart fenn, annal kevésbé, mert a ragadós
száj- és körömfajás Magyarországon igen cse-
kély mérvben, mindössze nyolcz községben van
elterjedve, hllott Ausztriában a betegséggel 130
község van fertőzve.

A gyümölcsfák gyökérmetszése. Gyü-
mölstenyésztesünk egy nagy hátránya, hogy
a fiatal gyümölcsfák rendszeres termése csak
a 10—15. évben kezdődik, kivételt csak a
törpe alanyba oltott gyümölcsfák képeznek.
Bogy ne legyünk kénytelenek így soká gyü-
mölcsösünkbe tőkénket kamatoztatlanul hever-
tetni, a különféle módok közül, leggyorsabban
eredményhez vezetőnek bizonyult a következő
eljárás.

Az ültetendő magas-törzsű gyümölcs-
csemete egy-egy méter atmérőjű és megfelelő
mélységű gödörbe ültetetik, mely gödör a
kihányt föld felső rétegével és ugyanannyi
jó kompaszt-földdel lesz megtöltve. — Viz
helyett a fácska beiszapolása trágyalével tör-
ténjék.

Körülbelül 4 év mulva a fácska gyökerei
áthatolnak már az ültető-gödör széleibe

keresztül az anyaföldbe. Ekkor az ültető-gödör külső szélén — körül — egy asónyomnyi széles körgyűrű-földet ásunk ki, oly mélységben, mint az ültető-gödör mely volt és megtöltjük jó kompaszi-földdel. — Továbbá három év múlva egy másik ilyen gyűrű-földet ásunk ki, a mely művelet után már a következő évben a munka sikere is meglátszik.

A leirt művelet ugyanis azon alapszik, hogy csakis a hajszálygyökerek képesek a talajtól oly mennyiségű tápanyagot elvonni, mennyi a gyümölcsstermeléshez szükséges. Ha nem vájuk többször el a gyökereket, ezek megszáradnak, tehát a tápanyagot nem vezetik kellőleg. A hajszálygyökerek nevelése által azonban a fanövés ugyan kissé hátra marad, de annál több növényi tápanyag vezetetik a virágok és fejlődő gyümölcsökhöz.

Ma már, midőn a gyors termelésre vagyunk utalva, czélszerű a törpefák nagyobb mérvű ültetése s ezek mellett a hosszutörzsű fák fent leirt kezelése.

CSARNOK.

Asszony akarok lenni.

(Folytatás.)

II.

Kifogástalanul vasalt frakkban és kifogástalanul nyájas mosolylyal kopogtatott masnap Gerstleréknél dr. Baló Jenő. A ritka vendég és a pompázo elegancia fölülte meglepte az öregeket. Évek előtt ugyan mindennapos látogató volt az akkor még jogászokodó Baló a Gerstler-háznál, sőt hiszen egy időben minden istenadta kora reggel megelőzte a kedves udvarlót egy illatozó virágbokréta, de azután egyszer csak elmaradt a doktor ur. Akkor történt az, mikor az öreg Gerstler csődöt mondott és a bitelezők kielegitése után alig maradt meg valami az aktívákban!

Egyszer még előjött azután és beszélni óhajtott a Frida kisasszonnyal. Beszél is vele a dermesztő jözség és a gyilkoló okosság sivar hangján. Megmagyarázta neki, hogy a modern fiatal embernek, a ki nem akar va banque-ot játszani az élettel, higgadt megfontolással kell mérlegelni a viszonyokat es körülményeket és el kell hallgattatnia szive zugását, mikor a rideg valóság azt bizonyítja, hogy nehéz az élet, olyan nehéz, hogy 30,000 forint nélkül szinte lehetetlen megosztani azt az imádott nővel. Lehetetlen különösen egy kezdő ügyvédnek, a kinek a családalapítás nehéz feladatát fiatalokori adósságainak kifizetésével kell megkezdeni.

Es miután mindezeket a szomorú helyzethez illő ünnepies páthosszal elszavallta a kisasszony előtt, nem jött többet. A leány meg várt rá még sokáig. Reménykedett abban, hogy egyszer majd csak előkerül valahonnan az a 30,000 frt, a mi az ő boldogságához szükséges. Eközben észre sem vette, hogy elröpül az idő s hogy vénül, veszedelmesen vénül.

Az öreg Gerstler pár oda volt a csodálkozástól, hogy megint látták a rég elmaradt vendéget Baló meg növelte a hátát, mikor ünnepélyes tonusban nagy hosszu mondókához kezdett, a mi evvel a kellemesen csengő refrainnal végződött:

— Van szerencsém megkérni a kedves leányuknak, Frida kisasszonynak a kezét!

A Fridát örömtől repeső hangon szólította be a boldogságtól áradozó mama. Es mikor végre előkerült a leány, összedugták fejeiket az öregek:

— Lám mégis csak becsületes ember az a Baló.

A leány pedig így gondolkozott.

— Lám hát eljött. Mégis csak jól végezte dolgot a „bácsi“ . . .

Az eljegyzési ünnepen, a mi nagy parádeával esett meg, ott volt az öreg Brand is. Nagyon esőndesen viselkedett, mintha neki nem is lett volna semmi köze az egész eseményhez, de azért Frida kiolvasta révedező

szemeiből hogy nagy vihart, emésztő gyötrelmeket takar el az a mélységes csend.

Es valami fajós érzés fogta el, a hogy tekintetét az öreg Brandról az ő kivasalt eleganciában diszljő völégényére vetette. Önkéntelenül is összehasonlította a két embert es hülni érezte szívében a szerelem lángját, melyet éveken át őrzött annyi keserű könnyek között. A „bácsi“ a ki lemondott a maga boldogságáról, csakhogy őt tegye boldoggá óriásánőtt szemeiben, a völégénye pedig a kit a 30,000 forint olyan hirtelen virágos kedvre derített, törpére süllyedt előtte. Fontolgatni kezdte, hogy vajjon igazan szereti-e ő ezt az embert, es vajjon szeretheti-e majd később, ha mint hítes feleségét egyre üldözni fogja az az arczpirító, az a lealázó tudat, hogy a férje urát a bácsi vette neki ajándékba potom 30000 forintért, csak ugy mintha ezért a pénzért ezszereket vásárolt volna neki.

Bántotta a Baló kitörő jó kedve, beszánották mézes mázos szerelmi ömlengései. Es mikor az a jövő boldogságukról, az ő régi szerelmük édes ábrándjainak megvalósulásáról beszélt neki, az jart mindig a leány eszében, hogy ez az ember, ez a nyomorultul megvásárolt ember mindezt a pénzért teszi. Pénzért hazudik neki szeretmet, es ha majdan mint feleségét megbecsülné, azt is csak a pénzért tenné, a pénzért, melyre az alkunál ő volt az értéktelen ráadás.

Az eljegyzés után azután napról-napra ezeken tepelődött Frida es ezek miatt szomorú volt az ő menyasszonysága. Az elhidegülés, melyet az eljegyzési ünnepegen érzett megelőzőr, lassan lassan megveléssé, gyűlöletté változott völégénye iránt. Valahanszor az szerelméről beszélt, szeretett volna körmeivel az arczába kapni, szeretete volna az undor a gyűlölet hangján kiáltani fele:

— Bazudsz gazember! Te csak a pénzre gondolsz, a miért eladtad a lelked, tested! A mit akartál, azt elérted: most már meg van a pénzed, hát takarodj ki innen nyomorult. Utállak, megvetlek!

De a mikor így kifakadt szívében a harag es a bosszu vágya, hirtelen eszébe ötlött hogy ő már 26 éves, vén leánynak tartják má, mindenütt.

Megelevenedett előtte az utcán felé vigyorgó guny es szájalom; a főkötő alatt levő iskolatársnők henczégése es lesujtotta az a vigasztalhatlan érzés, hogy sietnie kell, mert már is elkészt s a kisvárosi Galeottó már is csufolódva öltögeti felé méregnyelvét. Lelohasztotta egyszeriben haragja tüzet, lihegő bosszujja vágyát az a rettenetes parancs, hogy asszonynak kell lennie, asszonynak minden áron. . .

Es ilyenkor egyszerre erőltetett mosolylyal leplezte völégénye előtt a belsejében forrongó vulkánt

Lassan-lassan megszokta, hogy Baló Jenőben ne egykori leányábrándjainak eszményét lássa, hanem a férfit, aki megszabadítja a tömeg gunyjától, a kivel karonfogva járhat az utcákon, es bold gan halhatja az irigykedő süttogást: „A menyasszony . . . no lám, hát mégis csak menyasszony lett.“

Szabadítóját látta csak a völégényében es habár a gyűlölet es megvetés nőttönött iránta, ragaszkodott hozzá, mit ahoz az emberhez, aki az oltárhoz vezet es megmenti őt a vén leányság gyalázatától.

Mint aki egy nagy fojtogató tehertől szabadul meg, ugy érezte magát Gerstler Frida, most már Baló Jenőné az esküvő után. Talán a papot sem hallotta, csak a bámészkodó az örömmel gratuláló népet. Ugy érezte magát, mint az eltikkadt vándor, aki a hosszu, sivar Szaharán átgyalogolva, végre czélhoz ér.

Szeretett volna odakiáltani azoknak, a kik maró gunyjukkal es szájalomukkal beszéltek róla a városban, hogy nem tud férjhez menni, vén leány marad.

— Lássatok nyomorultak, hát férjhez mentem. Csak azért is férjhez mentem! . . .

Mire a kocsiba jutottak, mely a templomból hazavitte őket, kitört minden izében a

láz. Aléltán hanatlott a kocsi támlájra es szinte deliriumos hangon hebegett: — Asszony vagyok! asszony! . . . (Vége köv.)

VASUTI MENETREND.

1898. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul: ó. p.

Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9 01
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12 36
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 27
P.-Ladány—Nagyvárad felé)	d. u.	3 37
P.-Ladányig (minden kedden)	déli	12 —
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 15
M.-Sziget felé (gyorsvonat)	d. u.	5 22
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	3 56
Szatmár—M.-Sziget felé	este	6 55
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	3 —
Szatmár—M.-Sziget felé	este	8 20
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8 25
Miskolcz—Kassa felé	este	7 05
Szerencs-S.-A.-Ujhely-Kassa felé	d. u.	4 01
H.-Böszörmény—	m. á. v.-tól reg.	5 28
	vásártérről reg.	5 51
B.-Sz.-Mihály felé	m. á. v.-tól d. u.	4 06
	vásártérről d. u.	4 15
	m. á. v.-tól d. e.	11 20
	vásártérről d. e.	11 29
Füzes-Abony felé (m. á. v. tól)	reg.	4 42
	(vásártérről) reg.	5 —
Ohát-Köcs-Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4 16
	vásártérről d. u.	4 27
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	8 35
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4 21

*) P.-Ladánytól gyorsvonat.

Debreczenbe érkezik:

Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3 36
Budapest—Nagyvárad felől gy.-v.	este	6 50
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2 40
Nagyvárad—P.-Ladány felől	reg.	7 40
Csak P.-Ladánytól	reg.	5 14
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10 12
M.-Sziget—Szatmár felől	d. u.	12 16
M.-Sziget felől (gyorsvonat)	este	8 54
M.-Sziget felől	este	6 54
Csak Szatmárról	reg.	7 51
Kassa—Miskolcz felől	reg.	8 07
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli	12 21
Kassa—Miskolcz felől	este	7 57
	vásártérre reg.	8 09
	m. á. v.-hoz reg.	8 17
B.-Szt.-Mihály-H.-	vásártérre d. u.	3 22
Böszörmény felől	m. á. v.-hoz d. u.	3 30
	vásártérre este	6 32
	m. á. v.-hoz este	6 41
F.-Abony felől (vásártérre)	d. u.	5 27
F.-Abony felől (m. á. v.-hoz)	d. u.	5 36
F.-Abony felől (vásártérre)	reg.	7 50
F.-Abony felől (m. á. v.-hoz)	reg.	8 —
Derecske—Nagy-Léta felől	reg.	7 18
Derecske—Nagy-Léta felől	d. u.	3 13
Jun. 1-től Sáránd felől	este	9 25

nyit-tér.

Egyedül elismert kellemes ízű termézetes hashajtószer a

Ferencz József

keserűviz,

a keserűvizek királya.

Orvosi tekintélyek bizonyítványai szerint a világhírnek örvendő

FERENCZ JÓZSEF keserűviz

a keserűvizek tulajdonképpeni képviselőjének tekintendő, mert páratlan egyenletes, gyors es tartós hatása.

A nagy millenniumi éremmel egyedül kitüntetett keserűvizforrás.

Kéretik csak **Ferencz József keserűvizet** nem pedig budai, vagy egyéb elnevezést használni. **Kapható mindenütt.** (Az igazgatóság Budapestén.)

Hirdetés!

Egy intelligens uri család Gölniczbányán (Szepes m.) hajlandó **1—2 leánykát** kik a német nyelvet elsajátítani óhajtanak elfogadható feltételek mellett teljes ellátásra felvenni.
Czím a kiadóhivatalban.

Szoboszlón a piacon egy jó forgalmu fűszerüzlet, más vállalat miatt berendezéssel együtt eladó.
Czím a kiadóhivatalban.

A ki praktikus, az vegyen

olyan gyapjuszövetet öltönynek feleltőnek, egyenruhának és öltözékeknek, mely tartós és színvalódi és amely a viselésnél beválik, ilyeneket szállít a legkisebb méter mennyiségben, magánosoknak is, valódi nagybani **gyári árban.**

Raktar cs. kir. szab.

finom posztó és gyapjuszövet gyáraknak
Moriz Schwarz Zwittau, Mähren

Ujdonság uraknak tavaszi és nyári öltönyök, kammgarn, Cheviot, Loden és egyenruha szövetek a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig. Szetküldés utánvétel. — Nemtetsző visszavetetik. Minták, melyek nem rendelhetők okvetlen visszatüldendők.

Tüdőbetegségek

(chronikus katarrhusok és tüdősorvadás)

gyógyíthatók

egy kitünő hatású és teljesen ártalmatlan

„Glandulén” használata által.

GLANDULÉN a legjobb szer bármilyen nemű tüdőbetegségekkel. Bámulatos sikereket régebb és előrehaladottabb tüdőbetegségeknél; bizonyítottan gyógyult betegek és hírneves orvosok által.

GLANDULÉN a legbiztosabb ismert szer, minek segítségével a természet a testben gyógyítja a tüdőbetegségeket. — A szervezet Glandulén bányáival megbetegszik. Glandulén celszerű használata fokozza a természetes gyógyulást.

GLANDULÉN nem mesterségesen előállított vegyi szer, melyeknek töbnyire nem kívánt kellemetlen mellékhatásai vannak, teljesen ártalmatlan, huzamosabb használatnál is.

GLANDULÉN előállítatik Dr. Hofmann utóda által Meerane (i. S.) vegyi gyárában egészséges állapotoknak tudománygyógyászatból. Tabletáknak, kellemes és alkalmas alak bevétele. Minden egyes tableta tartalmaz 0,25 Glandulénnek megfelelő 0,05 besűrített mirigyanyagot és 0,20 izjavító tejszékrot.

GLANDULÉN tövényileg védve és szabadalmazva van, utántöltőtől óvakodjék. — Változatlan alakban minden gyógyanyagot tartalmazó Glandulén kapható minden gyógyszerárban: 1 üveg 2 frt 75 kr. (100 db.) és 1 frt 50 kr. (50 db.) — Ott, hol nem kapható, forduljon a főraktárhoz:

Diana gyógyszerár,

Budapest, Károly-körút 5. szám.

honnan kívánatra terjedelmes ismertetés és használati utasítás orvosoknak, valamint betegnek bérmentve küldetnek.

Árlejtési hirdetmény.

Berettyó-Ujfalu község utczáinak mintegy 4000 □ méterterv részén trachyt-köböl gyalog járdát szándékozván kiépíteni — ezen munkálat teljesítésére zárt ajánlat útján árlejtést hirdet.

Felhivatnak a pályázni óhajtok, hogy 2000 frttal terhelt zárt ajánlataikat a községi előjárósághoz czimezve 1898. évi május hó 23-ik napjának d. u. 5 órájáig adják be; az ajánlatok felbontása és tárgyalásra 1898. május hó 24-ik napján d. e. 8 órakor veszi kezdetét a község házában, hol az árlejtési feltételek megtekinthetők.

Berettyó-Ujfalu, 1898. május hó 11.

Kerekes Gyula
jegyző.

Tikász István
főbíró.

Árlejtési hirdetmény.

Berettyó-Ujfalu község új vágóhidat szándékozván építeni, ezen munkálatot zárt ajánlat útján adja ki.

Felhivatnak a vállalkozni óhajtok, hogy 500 forinttal terhelt zárt ajánlataikat a községi előjáróságnál 1898. évi május hó 23-ik napjának d. u. 5 órájáig adják be.

A feltételek, terv és költségvetés az előjáróságnál f. hó 15-ik napjától megtekinthetők; a zárt ajánlatok felbontása 1898. évi május hó 24-ik napján d. u. 2 órakor veszi kezdetét.

Berettyó-Ujfalu, 1898. május hó 11.

Kerekes Gyula
jegyző.

Tikász István
főbíró.

Pályázati és árlejtési hirdetmény.

A hajdu-böszörményi ev. ref. egyház pályázatot hirdet egy h.-böszörményben építendő 8 tanteremmel, 1 tanítói és 1 szertári szobával bíró **egyeme-etes központi leányiskola** teljes felszerelési tervezésére, költségvetésére, és vállalatba való adására.

A tervezésnél betartandó a nmélt. vallás és közoktatásügyi minisztérium ide vonatkozó szabványai és rendeletei.

Felszerelésre nézve megkivántatik, hogy vasvárral mozgatható székek legalább 80—80 növendék részére helyezendők el egy-egy tanterembe (lásd a hajdu-hadházi ev. ref. iskolákban lévőket.)

Készítendő (100 hozni léptékben az alapok, a földszint, az emelet alaprajza, egy homlokzat és annyi metszet a mennyi az alkalmazott szerkezetek megériésére szükséges, és a részletes költségvetés.

Pályázók kötelesek a tervezet mellett egyidejűleg a munka elvállalására is **kötelező ajánlatot tenni.**

Pályázati határidő f. év június hó 1. d. e. 10 óra a mikorra a tervezet, költségvetés, valamint az ajánlat a vállalási összeg 5 %-lékával, mint biztosítékkal **tisztelet-Szolnoky Gerzson** lelkész, iskolaszéki elnök urhoz nyújtandók; később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A legjobbnak talált mű tulajdonosa 300 frt jutalomban részesül, melyért tartozik a kiviteli és összes részletrajzokat is beszolgáltatni és egyidejűleg megfelelő ajánlat mellett a **kivittel is megbízatni fog.**

Érdeklődők bővebb értesítés végett tiszteletes **Szolnoky Gerzson** lelkész urhoz fordulhatnak.

Egyház fentarta magának a jogot, hogy a beérkező tervezetek és ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy esetleg másképpen is intézkedhessék.

A h.-böszörményi ev. ref. egyháztanács 1898. május 10-iki üléséből.

Magi Sándor
jegyző.

ifj. Sónvágó Gábor
főgondnok.

Szolnoky Gerzson
lelkész h. elnök.

HIRDETMÉNY.

Ő cs. és apostoli királyi Felségének legfelső elhatározása folytán ezennel megindittatik

a XX ik magyar királyi államsorsjáték,

melynek remélhető tiszta jövedelme akként osztassék fel, hogy abból 1. a vagy n'alan államtisztviselők özvegyei és árvái részére gyűjtendő alap, 2. a cirkevenczpi »László« gyermekkórház, 3. a zólyom-lipcei »Gizella« munkás árvaház, 4. a Józsvy egyesület, 5. az erdővidéki (Baroti) kórház, 6. a budapesti »Klotild« szerzetesház, 7. a kolozsvári jótékony nőegylet, 8. a nagypénteki társulat, 9. a békésmegyeri Fehér Kereszt-egylet részesíttessék.

E sorsjáték összes, 7691-ben megállapított nyereményei az alább következő játékterv szerint **365.000 koronára rúgnak** és pedig:

1 főnyeremény — — 150.000 korona	10 nyeremény — — á 1.000 korona
1 » — — 50.000 »	20 » — — á 500 »
1 » — — 20.000 »	50 » — — á 100 »
1 » — — 10.000 »	100 » — — á 50 »
2 nyeremény — — á 5.000 »	1000 » — — á 20 »
5 » — — á 2.000 »	6500 » — — á 10 »

az összes nyeremények készpénzbea fizettetnek ki.

A húzás visszavonhatlanul 1898 évi jun. hó 30-án Budapesten történik.

➡ **Egy sorsjegy ára 2 foriottal o. é. van megállapítva.** ➡

Sorsjegyek kaphatók a lottó igazgatóságnál Budapesten Pest, fővámház, félelelet: a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamint nyi ső- és adóhivatalnál a legtöbb postahivatalnál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegy árusító közegeknél.

Budapesten, 1898. április hó.

M. kir. lottóigazgatóság